

■ Садружнасць

РАЗВІВАЦЬ У ЧАЛАВЕКУ ЧАЛАВЕЧНАСЦЬ...

У Беларусі і Таджыкістана добрыя палітычныя і эканамічныя стасункі. Як, дарэчы, няблага складаюцца і адносіны ў галіне культурнага і літаратурнага ўзаемадзеяння. У Душанбэ выходзяць кнігі беларускіх пісьмennisкаў. У Мінску ладзяцца сустрэчы, імпрэзы, прысвечаныя таджыксай літаратуры — як класічнай, так і сучаснай. Таму невыпадковай падаецца сустрэча і размова са старшынёю Саюза пісьмennisкаў Таджыкістана, народным паэтам Таджыкістана, лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі імя Рудакі Нізомам Касімам.

— Паважаны спадар Нізом Касім, ваш верш пра Дамулу Азізава — гэта верш і пра Беларусь... Як даўно вядомая вам гісторыя падзвіга таджыкскага настаўніка і салдата, здзеіснае на беларускэй зямлі?

— Пра нашых землякоў-ваінаў, асабліва пра Герою Савецкага Саюза, у тым ліку і пра Дамулу Азізава, мы, саевіцы школынікі, ведалі яшчэ са сваіх школьных падручнікаў. Пасля — пастаянныя сустрэчы з вэтэранамі Вялікай Айчыннай, знаёмства з многімі публікацыямі ў газетак і часопісак. І ў выніку наша ўважэнне пра гэтых асоб і іх вялікі падзвіг паступова пашырала і палгніблялася.

У далёкім 1980 годзе я, тады карэспандэнт таджыксай камсамольскай газеты, пабываў у горадзе-героі Мінску на Усесаюзным злёце саевкай моладзі. У нас было шмат сустрэч, гутарак, пабывалі мы і ў Хатыні, пра якую я ведаў. І ведаў не толькі з даведнікаў, публікацый маскоўскага друку. Але і па тым мностве мастацкіх твораў, якія з'явіліся пасля ўзвядзення хатынскага мемарыяла ў самых розных нацыянальных літаратурах. А наш таджыкскі паэт, вельмі на той час папулярны сярод моладзі Саідалі Мамур напісаў цыкл вершаў пра Хатынь.

— Дарэчы, цыкл вершаў перакладзены на беларускую мову Міколам Аўрамчыкам... Неадночы ў нас друкаваліся.

— І радкі Саідалі Мамура не маглі не кранаць душу, сэрца. Праўда, у той час я асабліва не вельмі цікавіўся, ці ёсць у Беларусі вуліцы і школы з назвамі ў гонар таджыкскіх салдат, афіцэраў, якія загінулі за вызваленне ад нямецкага фашызму радзімы Янкі Купалы і Якуба Коласа. Не цікавіўся мо яшчэ і таму, што ўжо такая была звычайная практыка — называць імёнамі герояў вуліцы, паселішчы. А яшчэ навукальныя ўстановы, караблі, геаграфічныя аб'екты — усё сталася добрай традыцыяй. Гэта бы-

Беларусі. Паэт Алі Бабаджон, доктар гістарычных навук Усмаджан Гафарав напісалі пра яго і нарысы, і артыкулы. Подзвіг Дамулы згадваецца ў многіх творах таджыксай мастацкай літаратуры.

— Што значыць для вас асабіста тэма Вялікай Айчыннай ваіны?

— Вялікая Айчынная ваіна — агульнанародны боль для ўсяго сусветнага свету. Але і мой уласны, асабісты боль. Як чалавек-адзінік, як літаратара. Па той прастай прычыне, што шмат тых, хто здолёў бы зрабіць наша жыццё прыгажэйшым, багацейшым, цікавейшым, не вярнуўся з поля бою. У іх шэрагах — вядомыя паэты Хабіб Юсуфі, прэзідэнт Хакім Карым, літаратурнаўца Лутфуло Бузургзадэ і Абдушукар Пірмухаммадзадэ. Гэты боль я паспрабаваў выказаць у адным трагедычным цыкле і ў некалькіх асобных вершах. У тым ліку і ў вершы «Вуліца вечнасці», прысвечаным памяці Героя Савецкага Саюза Дамулы Азізава. Дзякуючы вялікі паэту Міколу Мятліцкаму, што пераклаў гэты твор на беларускую мову.

Пранзілівы, несцяхаючы боль сэрцаў маці, якія да бясконцай чакаюць за ваіны сваіх дзяцей, — чырвоны стрыхань усіх гэтых вершаў. І ў творах тых — і памяць пра гераічна загінуўшага таджыка, і памяць пра кожнага трэцяга беларуса, які не вярнуўся дахаты, які па-зверску закатаваны фашысцкімі нягоднікамі.

— У Мінску не толькі вуліца носіць імя Дамулы Азізава, але і школа названа ў гонар таджыкскага ваіна...

— І ведаю, што ў школе працуе музей героя. Яго на-паўненне адбываецца пра падтрымцы Пасольства Рэспублікі Таджыкістан у Беларусі, дзякуючы нашаму актыўнаму кіраўніку дыпламатыч-

Нельга не заўважыць, што нашы даўнейшыя літаратурныя сувязі паступова ўзнаўляюцца на досыць сур'ёзным узроўні. Усяго за мінулыя гады ў нас выдадзена каля дзесяці кніг пісьмennisкаў Беларусі. Прэзентацыя таджыксай анталогіі сучаснай беларускай літаратуры «Вячэрняе вогнішча» прайшла ў Мінску ў Доме дружбы. Там, дарэчы, адбыўся і вечар Рудакі. Увогуле мінскі Дом дружбы — сапраўдная пляцоўка творчага, літаратурнага аб'яднання. Ведаю, што і вашы беларускія літаратары гэта адзначаюць.

— Вяртаючыся да тэмы ваіны, хацелася б ведаць: што з антыфашысцкіх твораў таджыкскіх пісьмennisкаў паралі б адкрыць нашым беларускім чытачам?..

— Народны пісьмennisкі Таджыкістана, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Таджыкістана Фацех Ніязі, які юным афіцэрам удзельнічаў у ваіне, стварыў тры маштабныя мастацкія палотнішчы пра падзвіг саевскіх салдат: раманы «Вернасць», «Не кажы, што лес пусты», «Салдаты без зброі». А яшчэ — драму «Мост». Усе гэтыя рэчы перакладзены на рускую мову. І хоць напісаны яны дастаткова даўно, я раіў бы прачытаць іх і беларусам.

Упаўнёны, што многім былым саевскім чытачам вядомая паэма Муміна Канаата «Галасы Сталінграда», геніяльна перакладзеная на рускую мову Робертам Раждзевенскім. У 1978 годзе суджана Дзяржаўна прэмія СССР за гэтую паэму. Вось дзе ўзоры пранікнення ў падзеі ваіны, у той драматызм, якім былі напоўнены ўсе гады, месяцы, дні, гадзіны, кожная хвіліна ліхалецця. У згаданных творах ёсць і жыццё, і каханне, і дружба, і, вядома ж, напісаны яны з пазіцыі сцвярдзення гуманістычных, чалавеческіх ідэалаў. І зараз наша нацыянальная літаратура прадаўжа шукаць чалавечнасць іншымі, паэтычнымі словамі:

Ісціна спраўдана тады да прыгост, калі з імгнення вырастае вечнасць. І фабула жыцця паўстане нам наўпрост: смяротны чалавек і вечна чалавечнасць.
Гутарыў Максім ЛАДЫМІРАЎ, Душанбэ — Мінск

Над ім працавалі стваральнікі «Хатыні»

22 чэрвеня міжвольна ўспамінаюцца школьныя ўрокі па гісторыі, прысвечаныя ваіне. І многім хочацца прыйсці, прыехаць да мемарыяла, абеліска, воінскіх могілак. Каб аддаць даніну памяці тым, каму мы абавязаны жыццём, незалежнасцю. Вядома, што наша краіна больш чым іншыя, пацярпела падчас нямецка-фашыскай акупацыі. Беларусь вядома актыўным партызанскім рухам, падпольнай барацьбой з ворагам. Мемарыяльны комплекс «Прарыў» — сімвал гераізму партызан. Сёлета ён у выніку карпатлівай рэканструкцыі атрымаў новае жыццё. Менавіта гэта месца стала адным з «эпіцэнтраў» святкавання Дня Перамогі ў Прыдзвінскім краі. Сюды прыедуць людзі здалёку і ў Дзень Незалежнасці Беларусі. Сюды прыедзаюць з розных куткоў свету.

— Вялікая Айчынная стала найвялікшым выпрабаваннем стойкасці і мужнасці жыхароў нашага раёна. Ушачы акупавалі 3 ліпеня 1941 года. Толькі за першы год ваіны немцы знішчылі каля тысячы двухсот чалавек. А за гады акупацыі загінуў кожны другі жыхар Ушачскага раёна. Ворагі спалілі і знішчылі больш за 50 вёсак. Людзі супраціўляліся. Была створана Полацка-Лепельская партызанская зона з цэнтрам ва Ушачах. У шэрагі народных моціўцаў уступалі жанчыны, дзеці, старыя...

Адкрыццё комплексу «Прарыў» адбылося 30 чэрвеня 1974 года з удзелам Герою Савецкага Саюза У. Лабанка і А. Марэсёва. «Прарыў» штогод наведвае больш за 10 тысяч гасцей і жыхароў нашага раёна, — паведамлілі «Звяздзе» ва Ушачскім райвыканкаме. Скульптар мемарыяла — А. Анікейчык; архітэктары — Ю. Градаў і Л. Левін (стваральнікі і мемарыяльнага комплексу «Хатыні»).

«Прарыў» — адзін з самых значных твораў маўментальнага мастацтва БССР. Комплекс занесены ў Дзяржаў-

ны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусі. Заслужаны архітэктар Беларусі Юрый Градаў быў зацверджаны навукова-метадычнай радай Міністэрства культуры навуковым кіраўніком рэстаўрацыйных работ на «Правыне». Паралельна ён мог ажыццяўляць аўтарскі нагляд за мемарыялам.

Правалі акружэнне

Мемарыяльны комплекс прысвечаны прарыву блокады партызанскімі атрадамі Полацка-Лепельскай зоны.

Вясной 1944 года Чырвоная Армія рыхтавалася да Беларускай аперацыі. Паміж Віцебскам, Полацкам, Лепелем сканцэнтравалі асноўныя сілы партызан. Толькі ў згаданай вышэй партызанскай зоне ў пачатку 1944 года знаходзілася 15 брыгад і партызанскі полк. У іх складзе ваявала больш як

захопнікам бязлітаснае супраціўленне. Дапамогу аказвалі войскі 1-га Прыбалтыйскага фронту, партызаны Сценненска-Аршанскай, Барысаўска-Богомельскай і Вілейскай партызанскіх зон.

25 сутак нашы дзяды і прадзеды адбівалі атакі ворага. Аднак 27 красавіка, выкарыстаўшы колькасную перавагу, карнікі звулці калёцо акружэння агульнай працягласцю 20 кіламетраў (у раёне Ушачаў). І жорстка баі працягваліся на невялікім участку. У такіх умовах у ноч на 5 мая 1944 года партызаны рашыліся на прарыв акружэння ў раёне вёсак Новае Сяло, Пліна і Паперына. У выніку з акружэння выйшлі ўсе партызанскія атрады, а таксама каля 15 тысяч мясцовых жыхароў.

Дзеля памяці

Дамінанта комплексу — бетонная сцэна даўжынёй 11 метраў, якая расклатана на дзве часткі. У цэнтры — бронзавая фігура партызана вышыняй 9 метраў. З правага боку ад скульптуры знаходзіцца больш за 30 мемарыяльных пліт. На іх пазначаны імёны 1450 герояў, якія загінулі ў час бітваў і прарыву. На верхняй пляцоўцы мемарыяла пахаваныя 450 партызан. Тут жа — «піраміда» з трох карабінаў і стужка, на якой словы: «Яны загінулі ў барацьбе з ворагам, выканаўшы свой свяшчэнны абавязак перад Саевкай Радзімай і гісторыяй». На узвышшы 16 дубоў, якія сімвалізавалі стойкасць 16 партызанскіх брыгад.

— З часам тэхнічны стан мемарыяльнага комплексу пагаршаўся. І ластаў кіраўніцтва вобласці, раёна прынялі адпаведнае рашэнне. У канцы мая 2015 года на вызным пасаджэнні штаба па рэстаўрацыі старшыня Віцебскага аблвыканкама Мікалай Шаршчэў паставіў канкрэтныя задачы, — нагадаў карэспандэнту «Звяздзе» у галоўным упраўленні ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Віцебскага аблвыканкама. — Рэканструкцыя стала літаральна «народнай будоўляй» і праведзена ў рэкордных тэрмінах. Прошы пералічвалі нераўнадушныя людзі, арганізацыі, прадпрыемствы, камерцыйныя структуры. Сродкі зараблялі і падчас леташняга і сёлета года рэспубліканскіх суботнікаў. У гэтым годзе, у прыватнасці, такім чынам накіравалі больш за 4,1 мільярда рублёў.

Адноўлены мемарыял ураджае веліччу. Бязумоўна, кожны жыхар нашай краіны павінен пабываць на «Правыне».

Аляксандр ПУШКАНСКІ
pukshanski@zviazda.by
Ушачкі раён — Віцебск
Фота Аляксея СПАТКАЯ.

УВАГА! ПАДАЁМ ДОКУМЕНТЫ Ў АСПІРАНТУРУ

Учреждение образования «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы» ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ И ДОКТОРАНТУРУ В 2016 ГОДУ

Прием в аспирантуру университета осуществляется за счет средств республиканского бюджета (количество мест указано в таблице) и на платной основе по следующим специальностям:

Физико-математические науки		бод. жет	в том числе целевое место	бод. жет	в том числе целевое место	бод. жет	в том числе целевое место		
1.	Вещественный, комплексный и функциональный анализ	2				1			
2.	Дифференциальные уравнения, динамические системы и оптимальное управление								1
3.	Радиофизика	2							
4.	Оптика	2			1				
5.	Физика конденсированного состояния								
6.	Лазерная физика								
7.	Системный анализ, управление и обработка информации (промышленность)								
8.	Математическое моделирование, численные методы и комплексы программ			1					
Биологические науки									
9.	Биохимия								
10.	Биотехнология (в т. ч. бионотехнологии)	1							
11.	Микробиология								
12.	Физиология								
Технические науки									
13.	Динамика, прочность машин, приборов и аппаратуры			1					
14.	Физика конденсированного состояния								
15.	Материаловедение (материалостроение)								
16.	Технология и переработка полимеров и композитов								
Исторические науки									
17.	Отечественная история			1					
18.	Историография								
19.	Источниковедение и методы исторического исследования								
20.	Теория и история культуры								
Экономические науки									
21.	Экономика и управление народным хозяйством (экономика, отраслями, комплексами)	1							
22.	Математические и инструментальные методы экономики								
Философские науки									
23.	Социальная философия			1					
24.	Теория и история культуры								
25.	Русский язык							1	
26.	Литература народов стран зарубежья (польская литература)							1	
27.	Теория литературы. Текстология							4	
28.	Славянские языки								
29.	Теория языка								
30.	Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание							1	
Юридические науки									
31.	Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве								
32.	Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право								
33.	Земельное право; природоресурсное право; экологическое право; аграрное право								
34.	Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право							2	
35.	Уголовный процесс								1 1
36.	Криминалистика; судебно-экспертная деятельность; оперативно-розыскная деятельность								
Педагогические науки									
37.	Общая педагогика, история педагогики и образования	3	1	1	1	1	1	1	1
38.	Теория и методика обучения и воспитания (литература)								
39.	Теория и методика обучения и воспитания (физика)								
40.	Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры	1					1		
Психологические науки									
41.	Педагогическая психология								3 1
42.	Психология развития, акмеология								
Культурология									
43.	Теория и история культуры							1	

По указанным специальностям осуществляется прием в аспирантуру ВГУ им. Я. Купалы на платной основе в дневной и заочной форме получения образования, а также для обучения в форме сокращенности. Количество мест для получения послевузовского образования на платной основе ограничивается возможностью обеспечения лиц, поступающих в аспирантуру, научными руководителями.

Прием в докторантуру университета осуществляется по специальности «Оптика» за счет средств республиканского бюджета (1 место на дневной форме обучения) и на платной основе.

Прием документов в аспирантуру и докторантуру учреждения образования «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы» в 2016 году будет осуществляться с 1 августа по 30 сентября 2016 года в соответствии с Положением о подготовке научных работников высшей квалификации в Республике Беларусь, утвержденным Указом Президента Республики Беларусь от 01.12.2012 № 561, иными актами законодательства Республики Беларусь.

По вопросам поступления обращаться по адресу: г. Гродно, ул. Ожешко, 22, ауд. 401, тел.: 8 015 2 73 19 27, e-mail: www.postgraduate@grsu.by

Учреждение образования «Гомельский государственный технический университет имени П.О. Сухого» ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ НА 2016 ГОД

в соответствии с контрольными цифрами приема для получения послевузовского образования I степени за счет средств республиканского бюджета

Шифр и название специальности	Всего, чел.	Дневная форма	Заочная форма
05.02.02 Машиностроение, системы приводов и детали машин	1	1	-
05.02.09 Технологии и машины обработки давлением	1	1	-
Всего	2	2	-

Прием в аспирантуру университета также осуществляется за счет средств юридических и физических лиц! Подготовка научных работников высшей квалификации в аспирантуре университета ведется по 10 специальностям по трем формам обучения: дневная, заочная и в форме сокращенности.

Прием документов в аспирантуру осуществляется: с 1 августа по 30 сентября 2016 года по адресу: г. Гомель, пр. Октября, 48, корпус 1, кабинет 601. Подробную информацию можно получить по телефону 8 (0232) 40 03 98 на сайте университета www.gstu.by, E-mail: aspirantura@gstu.by. Приглашаем всех желающих!

Учреждение образования «Витебский государственный университет имени П.М. Машерова» ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ НА 2016 ГОД

в соответствии с контрольными цифрами приема для получения послевузовского образования за счет средств республиканского бюджета по следующим отраслям науки и специальностям:

Организационно-исполнитель	Шифр специальности	Всего	Из них по форме обучения		
			Дневная	Заочная	Сокращенно
Витебский государственный университет имени П.М. Машерова	01.01.06 — математическая логика, алгебра и теория чисел	1	1		
	07.00.02 — отечественная история	2	2		
	10.01.02 — русская литература	3	2	1	
	10.02.02 — русский язык	1	1		
	13.00.01 — общая педагогика, история педагогики и образования	5	1	3	1
	13.00.02 — теория и методика обучения и воспитания (черчение)	1		1	
	17.00.09 — теория и история искусства	3		2	1
	19.00.07 — педагогическая психология	2	2		
	Всего	18	9	7	2

ВГУ имени П.М. Машерова объявляет также прием в аспирантуру для получения послевузовского образования (дневная, заочная формы, сокращенность) за счет юридических и физических лиц на платной основе.

Документы для поступления принимаются с 1 августа по 30 сентября 2016 года по адресу: 210038, г. Витебск, Московский проспект, 33, кабинет 207.

Подробная информация — на сайте ВГУ имени П.М. Машерова (<http://www.vsu.by>) (Рубрики «Образование — аспирантура») и по телефону 8 (0212) 45 26 26, e-mail: aspirantura@vsu.by.

УО «Гомельский государственный университет имени Франциска Скоринны» ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ И ДОКТОРАНТУРУ НА 2016 ГОД

за счет средств республиканского бюджета

Шифр	Специальность	Дневная	Заочная
АСПИРАНТУРА			
01.01.01	Вещественный, комплексный и функциональный анализ	1	-
01.01.06	Математическая логика, алгебра и теория чисел	3	-
01.02.04	Механика деформируемого твердого тела	1	-
01.04.05	Оптика	1	-
01.04.07	Физика конденсированного состояния	1	-
05.13.15	Вычислительные машины, комплексы и компьютерные сети	-	1
05.13.18	Математическое моделирование, численные методы и комплексы программ	-	2
08.00.12	Бухгалтерский учет, статистика	1	-
10.01.01	Белорусская литература	-	1
10.01.02	Русская литература	-	1
12.00.03	Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право	-	1
12.00.05	Трудовое право; право социального обеспечения	-	1
13.00.04	Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры	1	-
25.01.01	Общая и региональная геология	2	-
ДОКТОРАНТУРА			
01.01.06	Математическая логика, алгебра и теория чисел	1	-

Подготовка аспирантов осуществляется также и на платной основе.

Прием документов с 1 по 30 сентября 2016 года по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 104, кабинет 4-6.

Зачисление в аспирантуру и докторантуру — 1 ноября 2016 г.

Подробная информация по тел. 8 (0232) 578377 или на сайте университета gsu.by